

YLEINEN OHJEISTUS ELINTARVIKEALAN TOIMIJOILLE ELINTARVIKEJÄTTEISTÄ

Vuonna 2021 voimaan tulleessa uudistuneessa jätelainsäädännössä elintarvikealan toimijoille on asetettu uusia elintarvikejätteiden määrän vähentämiseen ja kirjanpitoon liittyviä velvoitteita. Tähän ohjeistukseen on koottu keskeisimmät vaatimukset ja ohjeita niiden toteuttamiseksi.

Elintarvikejätteen määrän vähentäminen ja erilliskeräysvelvoite

Elintarvikealan toimijoiden on huolehdittava, että toiminnassa syntyy mahdollisimman vähän elintarvikejätettä. Elintarvikejäte tulee kerätä erillään muista jätteistä, eikä sitä saa sijoittaa sekajätteen joukkoon. Sekajätteen joukossa oleva elintarvikejäte vaikeuttaa jätteen käsittelyä ja voi houkuttaa haittaeläimiä, kuten rottia.

Jätteen erilliskeräyksen järjestämisestä on vastuussa jätteen haltija, jolla tarkoitetaan jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai muuta tahoa, jonka hallussa jäte on. Elintarvikeperäiselle biojätteelle tulee järjestää erilliskeräys, jos kiinteistö sijaitsee taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella, sitä muodostuu vähintään kymmenen kilogrammaa viikossa, eikä sitä käsitellä pienimuotoisesti kiinteistöllä kompostoimalla.

Uudelleenjakeluelvoite

Toimijoiden tulee luovuttaa käyttämättömät, syömäkelpoiset elintarvikkeet uudelleenjakeluun, ensisijaisesti ihmisravinnoksi. Toimijat voivat itse päättää, miten ja kenelle käyttämättömät elintarvikkeet luovutetaan. Käyttämättömät ja syömäkelpoiset elintarvikkeet voidaan luovuttaa myös yksityishenkilöille. Uudelleenjakelu tulee pystyä toteuttamaan niin, ettei elintarviketurvallisuus vaarannu ja kustannukset pysyvät kohtuullisina.

Kanavia elintarvikkeiden uudelleenjakelulle ovat esimerkiksi ResQ Club-palvelu, ViaDia Mikeli Ry ja seurakunnat

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus elintarvikejätteistä

Elintarvikealan toimijoiden on tullut pitää kirjaa toiminnassaan syntyvän elintarvikejätteen määrästä ja käsittelystä 1.1.2022 alkaen. Kirjanpito tulee toteuttaa aikajärjestyksessä ja sen tulee sisältää seuraavat asiat:

1. Toiminnassa syntyvän elintarvikejätteen kokonaismäärä (kilogrammoina tai tonneina).
2. Pääasialliset jätelajit, joista elintarvikejäte koostuu, sekä mahdollisuuksien mukaan niiden jätenimikkeet jäteasetuksen liitteenä olevan jäteluettelon mukaisesti.
3. Arvio jätteenä käytöstä poistetun syömäkelpoisen elintarvikkeen (=ruokahävikki) kokonaismäärästä (kilogrammoina tai tonneina).
4. Jätteen vastaanottajan tunnistetiedot sekä jätteen käsittelytapa, jos jäte toimitetaan muualle käsiteltäväksi.

Kirjanpitovelvollisuus koskee elintarvikkeiden tuotannossa, valmistuksessa, tarjoilussa ja myynnissä toimivia elintarvikealan toimijoita. Velvollisuus ei koske pienimuotoista toimintaa, joka jää suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolelle, yleishyödyllisiä yhteisöjä, kuten ruoka-apua tarjoavia hyväntekeväisyysjärjestöjä eikä sellaista alkutuotantoa, joka ei ole ympäristöluvanvaraista toimintaa.

Ympäristöluvan tai -ilmoituksenvaraisten elintarvikealan toimijoiden on toimitettava edellä kuvatut kirjanpitotiedot vuosittain valvontaviranomaiselle, ensimmäisen kerran vuoden 2023 aikana kerätyistä tiedoista. Muiden toimijoiden osalta riittää, että tiedot esitetään pyydettyä valvontaviranomaiselle. Tiedot tulee säilyttää sähköisenä tai paperisena kuusi vuotta.

Ohjeistuksen liitteenä on mallipohja ja excel-taulukko, joita elintarvikealan toimijat voivat soveltuvin osin hyödyntää elintarvikejätteen kirjanpidossa. Halutessaan toimijat voivat osallistua Luonnonvarakeskus Luken Lukeloki-mittausjaksolle. Osallistujat saavat kahdeksi viikoksi

maksutta käyttöönsä Lukeloki-hävikinseurantatyökalun ja mittauksen päätyttyä arvokasta tietoa syntyneestä hävikistä ja sen alkuperästä. Lukelokin käyttöä on mahdollisuus jatkaa ilmaisen kokeilujakson jälkeen kuukausimaksua vastaan.

Lisätietoa Lukelokista osoitteesta <https://projects.luke.fi/ravintolafoorumi/lukeloki-2/>

- *Jätelaki 17.6.2011/646 6, 8, 15, 118 a §*
- *Jäteasetus 978/2021 21, 29 §*
- *Valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021 33, 34 §, liitteet 1–5*

Elintarvikejätteitä koskevan kirjanpidon sisältövaatimukset (Jätelaki 17.6.2011/646 118 a §, Valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021 33, 34 §)
Tieto, merkitsemistapa ja erittely
Elintarvikejätteen tuottajan ja jätteen vastaanottajan tunnistetiedot Yritys tai muu yhteisö: Nimi Yritys- ja yhteisötunnus Yhteystiedot Luonnollinen henkilö: Nimi Yhteystiedot
Elintarvikejätteen määrä Massa tonneina tai kilogrammoina
Arvio jätteenä käytöstä poistetun syömäkelpoisen elintarvikkeen kokonaismäärästä Massa tonneina tai kilogrammoina
Jätenimike Jäteasetuksen (978/2021) liitteessä 3 säädetyn jäteluettelon mukainen jätenimike ja sen tunnusnumero, esimerkiksi: 20 01 08 biohajoavat keittiö- ja ruokalajätteet 20 01 25 ruokaöljyt ja ravintorasvat 02 01 02/ 02 02 02 eläinkudosjätteet 02 01 03 kasvijätteet 02 02 03/ 02 03 04/ 02 05 01/ 02 06 01/ 02 07 04 elintarvikkeiden valmistuksessa syntyvät kulutukseen tai jalostukseen soveltumattomat aineet

Jätteen käsittelytapa

Käsittelytavan sanallinen kuvaus ja käsittelytoimen luokitus jäteasetuksen liitteen 1 (hyödyntämistoimet) tai 2 (loppukäsittelytoimet) mukaisesti.

Esimerkkejä käsittelytoimen luokituksista:

Hyödyntämistoimet:

R 3.2 Orgaanisen jätteen aerobinen käsittely, jossa syntyvä tuotos käytetään kierrätettynä tuotteena, materiaalina tai aineena lannoitukseen tai maanparannukseen.

R 3.3 Orgaanisen jätteen anaerobinen käsittely, jossa syntyvä tuotos käytetään kierrätettynä tuotteena, materiaalina tai aineena lannoitukseen tai maanparannukseen.

Loppukäsittelytoimet:

D 1 Sijoittaminen maahan tai maan päälle, kuten kaatopaikalle

Ympäristöluvan tai -ilmoituksenvaraisia toimijoita koskevat vaatimukset (33 §)**Kuvaus jätelajista**

Sanallinen kuvaus, joka voi koostua esimerkiksi seuraavista tiedoista:

Nimi, jolla jäte yleisesti tunnetaan
Koostumus, jos on kyse seoksesta
Olomuoto ja tarvittaessa kuiva-ainepitoisuus
Muut ominaisuudet

Jätteen tyyppi

Vaaraton jäte

Toiminta, jossa jäte on syntynyt

Maa-, metsä- ja kalatalous
Teollisuus
Yhdyskunnat
(asuminen, hallinto, kauppa ja palvelut)
Muu, mikä?